

SCIENCE AND PRACTICE OF TODAY

Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference

Ankara, Turkey
November 16-19, 2020

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

UDC 01.1

The IX th International scientific and practical conference «Science and practice of today» November 16-19, 2020 London, Ankara, Turkey. 695 p.

ISBN - 978-1-63649-920-8

DOI - 10.46299/ISG.2020.II.IX

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law,
Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for
the Innovative Development National Academy of Law Sciences
of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
Department of Accounting and Auditing Kharkiv
<u>Liudmyla Polyvana</u>	National Technical University of Agriculture named after Petr
Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of
Mathematical Disciplines , Informatics and Modeling. <i>Podolsk
State Agrarian Technical University</i>
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
Dnipro, Ukraine
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of
Criminology and Psychology Department.
<u>Slabkyi Hennadii</u>	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health
Sciences, Uzhhorod National University.
<u>Marchenko Dmytro</u>	Ph.D. in Machine Friction and Wear (Tribology), Associate
Professor of Department of Tractors and Agricultural Machines,
Maintenance and Servicing, Lecturer, Deputy dean on academic
affairs of Engineering and Energy Faculty of Mykolayiv National
Agrarian University (MNAU), Mykolayiv, Ukraine
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation
and repair of vehicles.

65.	Новосад Р.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	286
66.	Памірський М.А. ПРОБЛЕМА ВПЛИВУ ЗАКОНОДАВСТВА УРСР НА СУЧАСНУ ЮРИСПРУДЕНЦІЮ	289
67.	Романова А.С. ФІЛОСОФІЯ ПРАВОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	293
68.	Сидоренко А.С. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	297
69.	Сіда С.С. АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	299
70.	Спасун О.П. ПОНЯТТЯ ЗБИТКІВ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	302
71.	Устинова І.П., Ткаченко Є.М. РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ	305
72.	Хатнюк Н.С., Дуброва Ю.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	308
73.	Хатнюк Н.С., Бехтер В.М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАВДАТКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ	313
74.	Хатнюк Н.С., Пентіло Д.В. ЗАВДАТОК ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ	317
75.	Шевченко О.О., Кулак Н.В., Шевченко Т.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	321

ЗАВДАТОК ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ

Хатнюк Наталія Сергіївни

професор кафедри
публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка, д.ю.н., доцент

Пентіло Дар'я Валеріївна

студентка III курсу
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка

Забезпечення виконання господарських договорів має на меті підвищення захисту інтересів сторін і стимулювання належного виконання зобов'язань сторонами, що й обумовлює наявність чіткої правової регламентації. Статтею 546 Цивільного кодексу України передбачено такі способи забезпечення: неустойка, порука, гарантія, застава, притримання, право довірчої власності та завдаток [1].

Завдаток як спосіб забезпечення належного виконання договірних зобов'язань фігурує в правових відносинах ще з часів існування римського права. Очевидно, що під впливом економічного і правового розвитку, ця категорія зазнала змін і дійшла до наших часів в дещо інакшому вигляді.

За Цивільним кодексом України завдатком визначається грошова сума або рухоме майно, що видається кредиторіві боржником у рахунок належних з нього за договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання[1, ст.570]. Науковці, що вивчали категорію завдатку, на підставі аналізу ст. 570 ЦК України, виділили три основні його функції:

- платіжна, оскільки завдаток входить в суму майбутніх виплат за договором;
- забезпечувальна, через те, що завдаток є інструментом забезпечення виконання договору;
- доказова, тому, що завдаток виступає доказом зобов'язань, встановлених договором[2].

Втім, слід зазначити про те, що у правовій доктрині також існує визначення ще двох функцій – захисної та стимулюючої. Але, на нашу думку, вони виступають повтором попередніх і їх виокремлення як самостійних функцій не несе особливої інформативності. А от серед трьох попередніх є на чому зупинитися.

При дослідженні платіжної функції варто зосередити свою увагу на питанні розміру завдатку, який сплачується боржником, задля належного виконання зобов'язань в господарських договорах. Оскільки ані Цивільний, ані Господарський кодекси України не закріплюють його розмір, сторони, прописуючи умови договору, встановлюють розмір завдатку на власний розсуд.

Проте, очевидно, що не всі держави залишають це питання неврегульованим, наприклад, особливістю застосування завдатку в Китайській Народній Республіці є те, що ст. 91 Закону КНР «Про гарантії» [3] закріплює обмежений розмір завдатку – не більше 20 % від суми контракту. Встановлення розміру завдатку, на нашу думку, допомагає втримати його цільове призначення тому, що свобода у виборі його розміру може наближати завдаток до повного виконання забезпечуваного зобов'язання.

Розглянемо забезпечувальну функцію, яка, виходячи з цілей завдатку, часто виділяється науковцями як основна. Першочергове покликання завдатку – це забезпечувати захист інтересів одночасно двох сторін договору, проте існують певні нюанси. Аналізуючи господарські відносини, що містять у собі такий елемент як завдаток, Федорчук Д. Є. дійшов висновку, що завдаток не виступає рівним захистом і для боржника, і для кредитора. Користуючись таким способом забезпечення виконання договору, кредитор перебуває у більш захищеному стані, оскільки у випадку невиконання умов договору просто тримає завдаток у себе «на руках», тоді як боржник буде вимушений повертати завдаток через відповідний позов до суду [4].

Аналізуючи платіжну та забезпечувальну функції в господарських правовідносинах, забезпечених завдатком, деякі правознавці дійшли висновку, що зазначені функції взаємовиключають одна одну. Адже у випадку порушення зобов'язання однією із сторін, завдаток вже не виконує роль забезпечення виконання зобов'язання та постає як окремий захід цивільно-правової відповідальності. А от в протилежному випадку, коли договір виконується належним чином, завдаток втрачає забезпечувальну функцію і кореспондується вже з обов'язком кредитора виконати свою частину зобов'язання.

Найбільше дискусій у сфері зобов'язального права зосереджено навколо доказової функції завдатку. Проблема в тому, що доказова функція набуває вагомого практичного значення лише в одному чітко окресленому випадку – коли має місце імовірність виникнення спору щодо факту укладення договору. Такі випадки трапляються, коли текст договору укладений шляхом листування, коли текст договору втрачено або якщо він укладений в усній формі. Однак тут уже впливає наступне: завдаток не в усіх випадках може виступати єдиним та достатнім доказом наявних зобов'язань. Наприклад, ЦК України в ст. 574 закріплює, що правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання, вчинений із недодержанням письмової форми, є нікчемним. Тобто якщо мала місце усна домовленість про такий забезпечувальний захід як завдаток, а до договору умову про це не включили, то така усна угода буде вважатися недійсною. Відповідно завдаток не зможе виступити доказом укладеного усного договору тому, що сама домовленість про завдаток, потребує письмової форми. З такою ж проблемою можна стикнутися у випадку договору купівлі-продажу квартири чи житлового

будинку, для яких законом передбачено обов'язковість нотаріальної форми та державної реєстрації. Такої позиції притримуються і судді. Вони стверджують, що завдаток – лише один з доказів виникнення зобов'язання, і при доведеності факту передання завдатку, інші обставини, підтверджені належними доказами, можуть спростовувати факт виникнення зобов'язання [5].

Враховуючи доволі скупи набір норм законодавства, що регулюють питання завдатку як способу виконання господарського договору, цікавим також залишається поняття відповідальності за невиконання зобов'язань. Потерпіла сторона має право на застосування до винної у зобов'язанні сторони одночасно декількох заходів відповідальності, таких як стягнення неустойки (ст. 550 ЦК України), інфляційних нарахувань та трьох відсотків річних (ст. 625 ЦК України). Однак тут уже існує ризик, що загальний обсяг нарахованих до стягнення санкцій може бути надмірним у порівнянні з очікуваними збитками для потерпілої сторони.

Можливість зменшення розміру відповідальності відображається як у нормах національного законодавства зарубіжних країн, так і в нормах міжнародних уніфікованих документів, у яких йдеться мова щодо встановлення в договорах занадто великого розміру збитків, шкоди та інших способів захисту.

Проте обмеження розміру відповідальності за невиконання зобов'язання все ж таки знайшло своє відображення і в законодавстві України. Так, відповідно до ч. 3 ст. 551 ЦК України передбачено можливість зменшення розміру неустойки за рішенням суду, якщо він значно перевищує розмір збитків та за наявності інших обставин, що мають істотне значення [1]. Господарський кодекс також має норму, що стосується цього питання. Відповідно, ст. 223 встановлює, що у разі, якщо належні до сплати штрафні санкції надмірно великі порівняно із збитками кредитора, суд має право зменшити розмір санкцій. Якщо ж порушення зобов'язання не завдало збитків іншим учасникам господарських відносин, суд може з урахуванням інтересів боржника зменшити розмір належних до сплати штрафних санкцій [6].

Враховуючи аналіз і викладені думки щодо завдатку як способу належного виконання господарських договорів, можемо дійти висновку, що нормативна база України в аспекті досліджуваного питання є достатньо недосконалою і має свої прогалини. Одна з таких – це не встановлений розмір завдатку. В таких умовах цей спосіб забезпечення ризикує наблизитися до фактичного розміру забезпечуваного зобов'язання і, відповідно, втратити своє цільове призначення.

Теоретична база, якою ми володіємо зараз, також потребує додаткового вивчення й аналізу, оскільки існує багато сумнівних питань навколо поняття завдатку, трактування його функцій, їх кількості тощо. Зокрема, існує думка про те, що забезпечувальна і платіжна функція взаємовиключають одна одну.

Але безумовно позитивним є існування інституту забезпечення виконання зобов'язань (завдатку як частини цього інституту) тому, що він відображає приватний та державний інтерес щодо створення умов стабільності господарських відносин та максимального забезпечення захисту прав та законних інтересів учасників таких відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №№ 40-44. ст.356.
2. Серебрякова Ю. О. Завдаток як вид забезпечення виконання зобов'язання. Юридичний вісник. 2010. С 2(15). – С. 40-43.
3. Закон Китайської Народної Республіки «Про гарантії» від 30 червня 1995 року.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://law.uqlc.ru/guarantee.htm>
4. Федорчук Д. Є. Забезпечення виконання зобов'язань: Навч.посібник. Донецьк: «Вебер» (Донецька філія), 2007. 217 с.
5. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: [В 4 т.] А. Г. Ярема, В. Я. Карабань, В. В. Кривенко, В. Г. Ротань. Т. 2. К.: А.С.К.; Севастополь: Ін-т юрид. дослідж., 2004. 864 с.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144